

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

4. søndag i påsketiden – 25. april 2021

Prekentekest: Joh 13,30–35

Lesetekst I: Jes 43,16–21 *eller* Apg 9,1–19

Lesetekst II: Åp 2,1–7

Forsoningens kjærlighet

Gjennom lange tider har det undret og utfordret bibellesere og bibelforskere at Jesus plutselig kaller et bud om å vise hverandre kjærlighet for 'et nytt bud'. I vår kristne 'hverdagstenkning' har vi rett nok funnet det naturlig å tenke at nåden og kjærligheten kom med Jesus ved en ny pakt båret fram av Det nye Testamentets budskap, mens GT og den gamle pakt er gjennomfarget av bud og krav, gitt av Moses, – gjerne styrket ved noen av Jesu uttrykk i Bergprekenen – 'dere har hørt det er sagt ..., - men jeg sier dere ...' (Mt 5,43f) Og med et slikt utgangspunkt, undrer det selvsagt ikke å høre at Jesus kaller budet om kjærlighet for 'et nytt bud' – snarere tvert imot.

Et gammelt bud

Likevel vet enhver våken bibelleser at når Jesus kaller til et liv i kjærlighet, er det ikke noe nytt han introduserer, men en videreføring og påminnelse om selve grunnelementet i alle Guds bud og Guds kall til sitt folk, også i hele den gamle pakt. (3 Mos 19,18; Hos 6,6) Dette var det enighet om mellom Jesus, fariseere og skriftlærde – Mk 12,28ff. Derfor er det noe underlig at Jesus så sterkt den siste kvelden understreker overfor disiplene at han gir dem et nytt bud, og det er vanskelig å se forbi at Jesus må ha ment noe spesielt med det. Men hva? Dette er et spørsmål bibelfortolkere har diskutert og analysert og prøvd å finne et svar på, og som fortsatt er gjenstand for vurderinger.

Den siste kvelden

Men dette er ikke det eneste som får meg til å undre meg i denne teksten. Johannes omtaler ikke innstiftelsen av nattverdmåltidet, men han forteller at det som skjer i kap 13, skjer mens Jesus er samlet med disiplene til påskemåltidet (v.1f), og at Jesus vet at dette er siste kvelden han er sammen med dem. Teksten utspiller seg midt i denne

sammenhengen og starter med at Judas forlater dem etter tilskyndelse fra Jesus om å ikke utsette det han hadde i sinne – en setning som i vår tekstinnstilling egentlig hører til foregående avsnitt.

Det andre som undrer meg, er de første ordene som faller fra Jesus straks etter at Judas har forlatt dem – «Nå ble Menneskesønnen herliggjort ...» - og at dette ser ut til å bli knyttet direkte til at Judas har gått ut. Når Gud blir herliggjort, betyr det at han blir opphøyet, at hans navn gjøres stort, at han æres. Det er vanskelig helt å forstå at Judas sitt svik skal ha en slik virkning. Men det som er helt klart – både i Johannesevangeliet og ellers – er at Guds navn, og Menneskesønnen, æres og opphøyes gjennom det som var (og er) Menneskesønnens oppdrag.

Guds herlighet

Guds herlighet (heb: kabod) er et gjennomgående begrep i hele GT, f.eks. Jes 6,3. Lukas bruker bekrepet herlighet (Herrens herlighet - gr: doxa) både i forbindelse med engelen som bragte bud om Jesu fødsel til hyrdene (Luk 2,9) og da de tre disiplene fikk se Jesu herlighet ved forklarelsen på fjellet (Luk 9,32). Hos Johannes møter vi det allerede i prologen i Joh 1,14 ('Vi så hans herlighet'), ved hans første tegn – vinunderet i Kana – 'Han åpenbarte sin herlighet' (Joh 2,11) og flere ganger i Jesu yppersteprestelige bønn i kap 17, flest i verbform 'herliggjøre', der han dweler ved at han skal fullføre oppgaven han var gitt (v.1 og 4). Samme uttrykk bruker Johannes i kap 12 der Jesus utbryter 'Timen er kommet ...' (v.23) og fortsetter med å vise til hvetekornets lov som uttrykk for at den eneste måten han kan nå målet for sitt oppdrag, er ved å overgi seg til døden (v.27). En framstilling som besvares med røsten fra himmelen som utbryter "Jeg har herliggjort det (Fars navn) og skal herliggjøre det igjen."

Hele denne tankerekken (selv om den i seg selv er svært forkortet og forenklet) er ventelig ikke mulig å ha med i en ordinær preken, men den er av stor betydning for å oppfatte hva som er Jesu fokus når han ber Judas fullføre sin plan, og han utbryter «Nå ble Menneskesønnen herliggjort, og Gud ble herliggjort gjennom ham», etter at Judas hadde forlatt dem. Spesielt tydelig er Jesu ord om hvetekornet og at timen var kommet.

Gud herliggjort i forsoning

Jesu gjerning har forsoning som mål – også oss mennesker imellom – men primært mellom Gud og mennesker. Dette kan vi hos Johannes bl.a. lese av døperens ord om Jesus som 'Guds lam som bærer bort verdens synd' (1,29), og av Jesu ord til Nikodemus 'Så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.' (3,16). Med bakgrunn i det som alt er sagt om at Gud (og Menneskesønnen) blir herliggjort ved Jesu død og oppstandelse, opplever jeg det da uendelig stort å kunne si at dette ikke bare gjelder i seg selv ved Jesu forsonende gjerning, men gjentas hver gang et menneske lar seg

forsonere med Gud ved troen på evangeliet om Jesus. Vi gjør Guds navn stort, vi opphøyer Ham ved å tro Jesus og ta imot forsoningen.

Forsonet med Gud – og hverandre

Det kapittelet i NT der 'herlighet' / doxa i ulike former forekommer flest ganger, er kap 17 i Joh.ev. Dette er samtidig det kapittelet der dette begrepet i sterkeste grad er vevet sammen med et fokus på at alle som har tatt imot Jesu ord også er kalt til å være ett – v.22f: 'Den herligheten du har gitt meg, har jeg gitt dem, for at de skal være ett, slik vi er ett: jeg i dem og du i meg, så de helt og fullt kan være ett. Da skal verden skjønne at du har sendt meg, og at du elsker dem slik du har elsket meg.' Veien tilbake til 13,34f er kort: 'Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre. Som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre. Ved dette skal alle forstå at dere er mine disipler: at dere har kjærlighet til hverandre.' Så kort at det ikke kan handle om noe annet enn ett og det samme.

Forsoningens kjærlighet

Dette gir en naturlig og sterk forklaring og begrunnelse for at Jesus kaller budet om at vi skal elske hverandre for et nytt bud på tross av at kallet til å elske Gud over alle ting og sin neste som seg selv var gammelt og kjent. Det Jesus kaller oss til som hans disipler, er å leve med hverandre i en kjærlighet som tåler så stor forskjellighet som den kjærligheten som forenes i forsoning – slik vi ved Jesus er forsonet med Gud – et forsonende og forsonet fellesskap. Dette er det nye budet – en grenseløs kjærlighet. I Jesu yppersteprestelige bønn utdypes dette gjennom flere uttrykk, og utvetydig i v.22: 'Den herligheten du har gitt meg, har jeg gitt dem, for at de skal være ett, slik vi er ett.' I Matteusevangeliet sier Jesus det på en annen måte: 'Slik skal deres lys skinne for menneskene, så de kan se de gode gjerningene dere gjør, og prise deres Far i himmelen!' Matt 5,16

Vi er i påsketiden – en del av kirkeåret som på en spesiell måte setter fokus på hva det betyr å leve som disipler av Han som ga alt, for å kunne gi oss forsoningen med Gud som gave.

Knut Fr. Sørheim

Kretsstyremedlem Bergen - tidsgiver

knutforheim@gmail.com